

Класс: 1-4

Сабактын темасы: Кыргызстандын тарыхы жана маданияты- улуттун сыймыгы жана байлыгы .

Незизги компетенттүүлүктөр:

- ✓ Маалыматтык
- ✓ Социалдык-коммуникациялык
- ✓ Өз алдынча уюштуруу жана көйгөйлөрдү чечүү.

Предметтик компетенттүүлүктөр:

Сөз байлыгы менен иштей алуу

Социалдык-маданий тушунукторду калыптандыруу

Максат (окуучулар учун күтүлүүчү натыйжалары)	Окуучулар сабактын аягында:
Билим берүүчү:	• Кыргыз Мамлекетинин символдору жөнүндө айтып бере алышат; • улуттук жана маданий баалуулуктар жонундо билишет; • суроолорго жооп беришет; • тапшырмаларды оозеки жана графикалык формада презентациялашат.
Өнүктүрүүчүлүк:	• коюлган тапшырмаларды чечүүдө чыгармачылык менен иш алып барышат • пикир алышуу көндүмдөрүн бышыкташат; • бирге иштөө көндүмдөрүн өнүктүрүшөт; • өз оюн билдиришет.
Тарбия берүүчүлүк:	• өз мекенин өнүктүрүүгө кандай салым кошоорун аныкташат • мекен үчүн жоопкерчилигин сезишет; • бири- бирине жылуу мамиле жасоо кондундорун бекемдешет • өз мекенин суйуп жана анда жашаган адамдарга урмат көрсөтүшөт

Сабактын тиби: Жалпылоо жана билимдерин системалаштыруу.

Жалпы методдор. Окуучулардын иштөө ыкмалары : группада иштоо, байкоо методу, проблемалык метод, оозеки иштоо методу, корсотмолуу методу.

Сабакка колдонулуучу ресурстар: доскага: Кыргызстандын картасы, Кыргыз Республикасынын гербинин, желегинин сүрөтү бар плакат, Кыргызстандын тарыхы жана маданияты- улуттун сыймыгы жана байлыгы- деген сөздү жазып коюу; Кыргыз Республикасынын гимни; класстын ичинде: Кыргызстандын ар тарабын чагылдырган суроттор, (тоолор, көлдөр, суулар, шаарлар, айылдар, токойлор) иллюстрациялар коюлган; ар бир топко-маркер (фломастер), ак барак А-3, скотч, түстүү кагаздар, клей, кайчы, карточка салынган конверттер кагаздар; ар бир окуучуга - кагаздан жүрөкчөлөр.

Сабактын жүрүшү:

Сабактын этаптары	Убакыт	Мугалимдин ишмердүүлүгү (мугалим эмне кылат)	Окуучунун ишмердүүлүгү (окуучулар эмне кылышат)	Мугалимдер үчүн комментарий
Уюштуруу.	2 мин	Мугалим окуучулар менен саламдашып, окуучулардын сабакка даярдыгын текшерет	<i>Жагымдуу</i> маанай түзүү Ачык көңүл балдарбыз! <i>Мунаюуну билбеген</i> Ачык көңүл балдарбыз. Жөн турганды билбеген Кандай жумуш болбосун Баштайбыз ыр-бий менен.	Доскага (же партага тизилген карточкаларга) жазылган ырды класстын баардык окуучулары үн чыгарып окушат. (Башка ыр колдонсо болот)
Жаңы теманы тааныштыруу, сабактын максатын жана күтүлүүчү натыйжасын окуучуларга айтып түшүндүрүү	3 мин.	Мугалимдин сөзү: Сен бөтөн жерде болуп калсан «Сен кайсыл жактансың? Кайсыл жерден болосун?»-деп сурашат. Ал эми сен болсо мен Кыргызстанданмын –деп жооп бересин. Сен туулуп- өскөн жериң сенин-Мекениң. Ал...деп аталат.(Кыргыз Республикасы) Балдар, 2016-жыл Кыргызстанда:Тарых жана маданият жылы деп жарыяланган. Биздин сабагыбыздын темасы доскада жазылып турат. Келгиле аны	Окуучулар мугалимдин сөзүн хор менен улап айтышат. Окуучулар сабактын темасын хор менен окушат.	

		бирге окуйлу: Кыргызстандын тарыхы жана маданияты- улуттун сыймыгы жана байлыгы».		
Окуучулардын билимин актуалдашты руу	3 мин	Кандай мамлекет болбосун анын өзүнүн символдору болот. Символдор-ар бир мамлекеттин эмблемасы бул мамлекеттин негизги белгиси болуп эсептелет. Фронталдык сурамжылоо: Биздин мамлекетти н кандай символдору н билесинер? Мамлекетибиздин символдорунун бири Кыргыз Республикасынын мамлекеттик гимни. Келгиле угуп көрөлү.(Кыргыз республикасынын гимни угузулат.)	Окуучулар мамлекеттик символдорду атап беришет. Окуучулар орундарынан турушуп гимнди ырдашат.	Окуучулардын айтуусу боюнча мугалим символдорду доскага илет.

Интерактивдү ү көнүгүүлөр.	28 мин	Азыр биз ооз эки журналыбызды барактап мамлекетибиздин негизги символдорун кабыл алуу тарыхын эске салып, Кыргызстандын маданияты жөнүндө көбүрөөк билгенге аракет жасайлы.	Окуучулар 7 топко бөлүнүшөт. Ар бир топко топко тапшырмалар салынган конверттер таркатылат. Тапшырмаларды топтордо талкуулашып аткарышат жана башка топторго презентациялашат.	Карточкалардын санына жараша окуучуларды 7 топко бөлгүлө. Ар бир топко тапшырманы аткаруу үчүн керек болгон ресурстар менен камсыз кылгыла. Тапшырманы окуучуларга окуп бергиле жана түшүндүргүлө. Тапшырманы аткарууга 15 минут бөлүнөт. Топтун катышуучуларын ролдорго бөлгүлө: сүрөтчү докладчы, жазуучу, лидер. Карточкадагы тапшырмаларды окуучулардын деңгээлине жараша дифференцирлеп бөлүштүрсө болот. 1-2-класстын окуучулары №5-№7_карточкалар менен иштешсе болот.
Физминутка	2 мин		Окуучулар ордунан турушуп төмөнкү сөздөрдү кайталашып ритм менен кыймылдарды жасашат. <i>Кыргызстанда, Кыргызстанда Бардык балдар достошот. Биз сени менен. Мен жана биз. Биз баарын билебиз Биз баарын</i>	

			<i>үйрөнөбүз.</i>	
Рефлексия	5 мин	<i>Бир акылмандан мекенчил деген эмне?- деп сурашса, Мекенчил-бул менин өлкөм баарынан мыкты деген ишеним, анткени сен бул өлкөдө туулгансын!-деген экен акылман. Ошондуктан Кыргызстандын кайсыл жеринде жашабайлы шаардабы, айылдабы бул биздин Кыргызстан! Өз элинин тарыхын билген жанаАта-бабаларынын салт-санаасын карманган эл дайыма жашайт. Эгерде биздин мамлекетибиз жакшы болушун кааласак кагаз жүрөкчөлөрдөн алып адам кандай сапаттарга жана баалуулуктарга ээ болуш керек экендигин жазып доскадагы Кыргызстандын картасына жабыштыргыла.</i> Фронталдык сурамжылоо: 1. Сабактан жаңы эмнелерди билдинер? 2. Сабак	Ар бир окуучу бирден кагаз жүрөкчө алып бирден сөз жазып Кыргызстандын картасына жабыштырышат . Окуучулар суроолорго жооп беришет.	Колдоо катары доскага төмөндөгү сөздөрдү жазып койгула: мекенчил. ар-намыс, жоопкерчилик, сүйүү, жакшылык, толеранттуулук, тынчтык, мекенди сүйүү ж.б.

		эмнеси менен эсте калды? 3. Эмне жөнүндө билгиң келет?		
Үй тапшырма	2 мин.		Кыргыздын улуттук оюндарынын түрлөрүн алардын өзгөчөлүктөрүн үйрөнүп келүү.	

Сабакка тиркемелер.

Карточка № 1.

Мамлекеттик Гимн.

Гимн – бул Кыргыз Республикасынын салтанаттуу ыры. Мамлекеттик символ жана кыргыз жеринин кооздугун сүрөттөгөн салтанаттуу ыр. Гимн официалдуу салтанаттарда аткарылат. Кыргыз Республикасынын гимни Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 18 -декабрь 1992-жылкы чечими менен бекитилген.

Акмөнгүлүү аска-зоолор, талаалар
Элибиздин жаны менен барабар
Сансыз кылым Ала-Тоосун мекендеп
Сактап келди биздин ата-бабалар
Кайырма:

Алгалагын кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда
Өркүндөй бер, өсө бер
Өз тагдырын колунда
Байыртадан бүткөн мүнөз элиме,

Досторуна даяр дилин берүүгө.
Бул ынтымак эл бирдигин ширетип
Бакыт нурун төгөт кыргыз жерине
Кайырма:

Алгалагын кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда
Өркүндөй бер, өсө бер
Өз тагдырын колунда

Аткарылып элдин үмүт-тилеги
Желбиреди эркиндиктин желеги,
Бизге жеткен ата салтын, мурасын
Ыйык сктап урпактарга берели
Кайырма:

Алгалагын кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда
Өркүндөй бер, өсө бер
Өз тагдырын колунда

Тапшырма: Суроолорго жазуу жүзүндө жооп бергиле:

Гимнде биздин өлкө кандай бааланат?
Эмнеси менен даңкталат?

Карточка № 2.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик туусу - Жогорку Кеңештин 3-март 1992-жылкы 8-сессиясында кабыл алынган, ал эми 5-мартта өкмөт үйүнүн имаратында салтанаттуу түрдө көтөрүлгөн.

Туунун кызыл түс эрдиктин жана кайраттуулуктун символун, өзүнүн нурларына кирип жаткан алтын түспөл күн, тынчтыкты жана байлыкты, ал эми түндүк болсо ата-бабалардын үйүн, ал эми кеңири түшүнүктө ааламды түшүндүрөт.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик туусу ортосуна кырк нуру тегиз чачыраган алтын түстөгү күн алкагынын, күн алкагынын ичине кыргыз боз үйүнүн кызыл түстөгү түндүгүнүн сүрөтү түшүрүлгөн тик бурчтуу кездемеден жасалган. Туунун эни анын узундугунун бештен үчүн түзөт. Нурлуу алкактын диаметри туунун энинин бештен үчүн түзөт. Күндүн жана нурлуу алкак диаметрлеринин катышы-бештен үчкө барабар. Түндүктүн диаметри нурлуу алкактын диаметринин жарымына барабар.

Тапшырма: Кыргыз Республикасынын туусу жөнүндө айтып бергиле.

Карточка № 3.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик герби – Жогорку Кеңеш тарабынан 14-январь 1994-жылы бекитилген.

Кыргызстандын мамлекеттик гербинде - тоо бүркүтүнүн сүрөтү чагылдырылган. Көлдүн бетинин чагылдырылышы - жаратылыштын кооздугунун символун, жашоо булагын жана энергиясын түшүндүрөт.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик герби ак кырбууланган көк түстөгү тегеректин ортосундагы канатын жайган ак шумкардын сүрөтүнөн, көлдүн нары жагында жайгашкан Ала-Тоо тоо кыркаларынан жана алтын нурун чачыратып чыгып келе жаткан күндөн, тегеректин эки капталынан орун алган пахтанын жана буудайдын сабындагы

башынын сүрөтүнөн, тегеректин жогорку бөлүгүндө орун алган «Кыргыз» жана тегеректин төмөнкү бөлүгүнөн орун алган «Республикасы» деген жазуудан турат.

Тапшырма: Кыргыз Республикасынын герби жөнүндө айтып бергиле?.

Карточка № 4.

Биздин мамлекетте жети область бар: Чүй, Ысык-Көл, Нарын, Талас, Баткен, Ош, Жалал-Абад. Биздин ата-мекенибиз Ала-Тоо кучагында жайланышып, өзүнүн кооздугу жана сулуулугу менен суктандырат.

Тапшырма: Төмөнкү областтар жөнүндө билгениңерди жазгыла. Алар эмнеси менен белгилүү?

Чүй областы-

Ысык-Көл

областы _____

Нарын

областы _____

Талас областы-

Жалал-Абад областы-

Баткен областы _____

Ош

областы _____

Карточка № 5.

Боз үй – кыргыз элинин улуттук турак жайы.

Кыргыз боз үйү- элдин сергек акылынан чыккан өнөрү. Жалаң мал чарбачылыгын аркалаган эл каалаган жерге: мейли тоодо, мейли түздө жашоого, бирде оңтойлуу шарт түзгөн үйдү жаратып алуусуна жашоо тиричилиги өзү мүмкүндүк берген. Көчмөн элдердин биргелешкен акыл оюнан жаралган жеңил десең жеңил, чечкенге, тиккенге оңой, жайында салкын, кышында жылуу, жөнөкөй, улуу эстелиги, ыйык куту жана кол өнөрчүлүгүнүн туу чокусу.

Кыргыз боз үйлөрүнүн жыгачтары негизинен талдан, түндүгү арчадан жасалат. Көлөмү боюнча төрт канат, алты канатка жеткен.

Кыргыз боз үйү илгертеден ата-бабадан бери очогуна от өчпөгөн, жайы кышы жашап, тукум улап келген, жашоо тиричилигин баштарынан кечирип келген мекени жана туусу болгон деп айта алабыз. Боз үйдү кыргыздын улуттук чыгармачылык маданиятын чагылдырган эмгеги десек болот.

Тапшырма: Боз үй жөнүндө айтып бергиле жана сүрөтүн тарткыла.

Карточка № 6.

Элдик чыгармачылык

Кыргыз эли байыртадан эле ыр-күүгө бай эл болгон. Кыргыздардын эң белгилүү аспабы – комуз болгон. Комуз – кыргыз элинин байыртадан бери чертме кылдуу, үндүү аспабы. Ал өрүк, тал-терек, карагай, арча сыяктуу мөмөлүү жана мөмөсүз токой жыгачтарынан чабылган. Ошондой эле элдик аспаптарынын катарына кирген кыл кыяк жана темир ооз комуз дагы улуттук мурастардын бири болуп эсептелген.

Элдик оозеки чыгармачылык дагы абдан өнүккөн. Мисалга алсак: Манас айтуу, айтыш, дастанчылар ж.б.

Кыргыз элинин аш-тойлору, майрамдары акындарсыз өтчү эмес. Акындык өнөр кыргыз элинде өтө жогору бааланган. Натыйжада элдик оозеки чыгармачылыктын төкмөчүлүк өнөрү күчтүү өнүккөн. Төкмө акындар ой жүгүртүүсүнүн тездиги, баамчылдыгы, өзгөчө таланттуулугу менен айырмаланган. Элибиздин толуп жаткан оюн-зооктор менен катар акындарды айтыштырууда кеңири жайылтылган салт болгон. Эки ырчынын акындык дараметин салыштырып, бири-бирин жеңүү максаты менен ырдаган ырлары айтыш ырлары деп айтылган. XIX—XX кылымдардагы акындар: Токтогул Сатылганов, Тоголок Молдо, Арстанбек Буйлаш уулу, Женижок, Барпы Алыкулов, Осмонкул Болобалаев, Калык Акиев ж.б.

Тапшырма: Акындар жөнүндө айтып бергиле. Комуздун сүрөтүн тарткыла.

Карточка № 7.

Улуттук оюндар.

Ар бир эл өзүнүн салты, үрп адаты менен гана эмес, өздөрүнө тиешелүү болгон, (салттык) улуттук оюндары менен да айырмаланат. Ал эми кыргыз элинин улуттук оюндары болуп, ордо, тогуз коргоол, оромпой тебүү, дүмпүлдөк, ак чөлмөк, селкинчек ж.б. ат оюндарынын түрү болуп эсептелинет. **Ат чабыш** – улуттук спорттун түрү. Мелдеште, тегиз талаада, түз жолдо же туюм айлампада, (ат майданда) өткөрүлүп, күлүктөрдү атайын саяпкерлер таптап чабандеске чаптырат. **Кыз куумай** – оюну кыргыз элинин эң байыркы кызыктуу оюндарынын бири. Оюнда кыз тандаган атты минип, андан артканы гана жигитке тийген. Жигит кызга жетсе бетинен өпкөн, жетпей калса кыз атынын башын буруп камчы менен жигитти кайра кубулап келген. Кыз куумай азыр да элдик тойлордо, майрамдарда кеңири ойнулат. **Оодарыш, эңиш** – улуттук ат спорту, ат үстүндөгү мелдештин бир түрү. Мелдештин максаты эки балбан бири-бирин ат үстүнөн оодарып, тартып же түртүп жерге түшүрүү. **Улак тартыш, көк бөрү** – кыргыз элинин улуттук оюну. Оюндун негизги максаты жерге ташталган улакты эңип алып, атаандаштарга тарттырбастан белгиленген марага алып келип таштоо. **Аркан тартмай** – оюунунда оюнчулар эки тарапка тең эки топко бөлүнөт. Ар бир топтун оюнчулары бир оюнчудан кийин аркандын бир жагынан, калган оюнчулар дагы бир оюнчудан кийин аркандын экинчи жагынан кармашат да, эки тарап арканды өз тарабына тартканга аракет кылышат. Аркан тартмай оюну күч ийилчээктикке, тырышчаактыкка жана бирикдүүлүккө үйрөтөт.

Тапшырма: Улуттук оюндар жөнүндө айтып бергиле. Бир оюн көрсөтүп бергиле.

Түзүүчүлөр: Усупова М.К., Маматов Н.И., Дудкина О.И.
Мектепке чейинки тарбия жана башталгыч билим берүү кафедрасы

Составитель: Дудкина О.И.,
Центр повышения квалификации
и переподготовки педагогических кадров КАО

Класс: 1-4

Тема урока: История и культура Кыргызстана – гордость и богатство нации.

Ключевые компетентности:

- ✓ Информационная
- ✓ Социально-коммуникативная
- ✓ Самоорганизация и разрешение проблем

Предметные компетентности:

- Речевая
- Социокультурная

Цели (ожидаемые результаты для ученика):	К концу урока ученики:
Обучающая:	• расскажут о символах Кыргызстана; • узнают о национальных и культурных ценностях; • ответят на вопросы; • в словесной и графической форме презентуют задания.
Развивающая:	• продолжают развитие умения творчески подходить к решению поставленных задач, • закрепят навыки общения; • продолжают развитие навыков сотрудничества; • выскажут собственное мнение.
Воспитывающая:	• определяют, какой вклад они могут внести в развитие своей страны; • осознают свою ответственность за Родину; • закрепят навыки доброжелательного отношения друг к другу, • проявят уважительное отношение и любовь к своей стране и людям, населяющим её.

Тип урока: Обобщение и систематизация знаний.

Общие методы. Приемы работы учеников: работа в группах, метод наблюдения, проблемный метод, словесный метод, наглядный метод.

Ресурсы к уроку: на доске: карта Кыргызстана, плакаты с изображением герба, государственного флага Кыргызской Республики, запись - «История и культура Кыргызстана – гордость и богатство нации»; мелодия гимна Кыргызской Республики; по периметру класса расположены иллюстрации, отражающие разные уголки Кыргызстана (горы, озера, реки, города, села, леса); для каждой группы учеников - набор маркеров (фломастеров), лист белой бумаги А-3, скотч, набор цветной бумаги, клей, ножницы, конверт с карточкой; бумажные сердечки – для каждого ученика.

Ход урока:

[illegible]

Актуализация знаний учащихся	3 мин	Какое бы ни было государство, большое или маленькое. У него есть свои символы. Символы - это эмблема любого государства, это главный знак государства. Фронтальный опрос: 2. Какие символы государства вы знаете? Одним из символов государства является государственный гимн. Ребята, давайте послушаем его (звучит государственный гимн Кыргызской Республики).	Ученики перечисляют символы государства. Ученики встают, поют гимн	По мере того, как называются символы, учитель их вывешивает на доске.
Интерактивное упражнение.	28 мин	А сейчас мы перелистаем страницы нашего устного журнала и вспомним историю создания главных символов страны и узнаем о культуре Кыргызстана.	Ученики делятся на 7 групп. Каждая группа учеников получает конверт с заданием.	Разделите учеников на 7 групп по количеству карточек с заданиями. Обеспечьте каждую группу ресурсами для выполнения задания. Прочитайте каждое задание для учеников, прокомментируйте его.

				На выполнение задания отведите 15 минут. Распределите роли между участниками группы: «художник», «писатель», «лидер», «докладчик».
Физминутка	2 мин		Ученики встают, все вместе повторяют слова и выполняют ритмичные движения: <i>В Кыргызстане, в Кыргызстане Дружат дети всей страны. Всё мы сможем, всё мы сможем Мы с тобою, я и мы!</i>	
Рефлексия	5 мин	Однажды у одного мудреца спросили: «Что такое патриотизм?» Тогда мудрец ответил так: «Патриотизм – это вера, что моя страна – самая лучшая. Потому что в этой стране родился ты!» Поэтому, в каком бы месте: городе, аиле Кыргызстана не жили бы мы, это	Каждый ученик берет бумажное сердечко, записывает по одному слову и прикрепляет его на карту Кыргызстана.	В качестве словесной опоры запишите на доске слова: <i>патриотизм, совесть, ответственность, обязательность, любовь, добро, толерантность,</i>

		наш Кыргызстан! Народ жив, когда знает свою историю и почитает предков. Если мы хотим, чтобы наше государство было лучшим, возьмите бумажное сердечко и напишите на нем, какими качествами или ценностями должен обладать человек. Каждое сердечко прикрепите на карту Кыргызстана у доски. Фронтальный опрос: 4. Что нового вы узнали на уроке? 5. Чем вам запомнится урок? 6. О чем бы вы хотели узнать?	Ученики отвечают на вопросы.	<i>мир, трудолюбие, любовь к Родине.</i>
<i>Домашнее задание</i>	2 мин.		Найдите кыргызские национальные игры и расскажите о них.	

Приложение к уроку.

Карточка № 1.

Государственный Гимн.

Гимн – это торжественная песня. Государственный гимн Кыргызской Республики – это торжественная песня о величии и необычной красоте нашей Родины. Гимн – торжественная песнь, принятая как символ государства и социального единства. Гимн исполняется на официальных церемониях. Гимн утвержден постановлением Жогорку Кенеша Кыргызской Республики 18 декабря 1992 года.

Высокие горы, долины, поля –
Родная, заветная наша земля.
Отцы наши жили среди Ала-Тоо,
Всегда свою родину свято храня.

Припев:

Вперед, кыргызский народ,
Путем свободы вперед!
Взрастай, народ, расцветай,
Свою судьбу создай!
Извечно народ наш для дружбы открыт,
Единство и дружбу он в сердце хранит.
Земля Кыргызстана, родная страна
Лучами согласия озарена.

Припев.

Мечты и надежды отцов сбылись.
И знамя свободы возносится ввысь.
Наследье отцов наших передадим,
На благо народа потомкам своим.

Припев.

Задание: Ответьте письменно на вопросы:

Как оценивается в гимне наша страна? Чем она славна? О каком наследии отцов говорится?

Карточка № 2.

Флаги разные нужны,
Флаги разные важны.
Гордо реет над страной
Флаг страны моей родной.

Государственный флаг Республики Кыргызстан представляет собой полотнище красного цвета, в центре которого размещен круглый солнечный диск с сорока равномерно расходящимися лучами золотистого цвета. Внутри солнечного диска красным цветом изображен тундук кыргызской юрты. Ширина флага составляет три пятых его длины. Диаметр лучистого диска составляет три пятых ширины флага. Соотношение диаметров солнечного и лучистых дисков - три к пяти. Диаметр тундука составляет половину диаметра лучистого диска.

Красная одноцветность флага символизирует доблесть и смелость. Животворящее лучезарное золотое Солнце, купающееся в своих лучах, есть символ вечности жизни, олицетворяет покой и богатство, стремление к светлему, к познанию. 40 лучей, объединённых в круг, означают объединение 40 древних племён в единый Кыргызстан.

Тундук - символ отчего дома, в более широком понимании и мира как вселенной. Тундук олицетворяет не только прочность дома, уклада жизни, вековые традиции народа, но и более глубокое философское единство земли и неба. Тундук символизирует единство народов, проживающих в стране.

Задание: Расскажите о государственном флаге Республики Кыргызстан.

Карточка № 3.

Герб Киргизии — официальный государственный символ Кыргызской Республики; был разработан А. Абдраевым и С. Дубанаевым и утверждён 14 января 1994 постановлением Жогорку Кенеша.

В центре герба на фоне озера Иссык-Куль и отрогов Ала-Тоо, над которым восходит солнце, расположено изображение белого сокола с распростертыми крыльями, символизирующее свободу и независимость Кыргызстана. Силуэт солнца является символом жизни, богатства и изобилия. Этому элементу отводится главное место в государственных символах. Вершины гор, освещённые солнцем, похожи на кыргызский национальный головной убор «калпак». Особое место занимает степной орел или беркут. На языке символики силуэт орла означает государственную власть, широту и прозорливость. Для степняков это символ свободы, независимости, стремления к цели, к высоте, полет в будущее. На гербе Кыргызстана это кречет "Ак-шумкар" Манаса.

Задание: Расскажите о гербе Кыргызской Республики.

Карточка № 4.

В нашем государстве насчитывается семь областей: Чуйская, Жалал-Абадская, Баткенская, Нарынская, Таласская, Иссык-Кульская и Ошская область. Наш отчий край, называемый землей Ала-Тоо, восхищает не только своей красотой. Это щедрая и благодатная земля.

Задание: Запишите, что вы знаете об этих областях? Чем они знамениты?

Чуйская область - _____

Жалал-Абадская область - _____

Баткенская область - _____

Нарынская область - _____

Таласская область - _____

Иссык-Кульская область - _____

Ошская область — _____

Карточка № 5.

Юрта – национальное жилище.

Кочевой образ жизни накладывает на жизнь человека свои условия. А это значит, что его жильё должно быть приспособлено и удобно для жизни. А потому традиционным жильём киргиза являлась юрта, основу которой составлял деревянный каркас, располагаемый по окружности, которое завершалось куполообразным шатром. В центре шатра было отверстие для выхода дыма от очага, который в зимнее время разводился для тепла в юрте. Стены юрты закрывались циновками из чия (жёсткий злак), поверх которого накладывались толстые куски-пластины из войлока. Слева от входа в юрте находилась мужская половина, к которой находятся предметы мужского обихода: сёдла, сбруя для лошадей, предметы для охоты и т. д. Справа от входа в юрту располагалась женская половина. В центре юрты находился очаг, за которым у стены на деревянной подставке лежали стопы одеял, сундучков. Ковры - особое украшение юрты. Место за очагом самое почётное. Его по праву занимал хозяин дома или почётный гость.

Задание: Расскажите о национальном жилище кыргызов и нарисуйте его.

Карточка № 6.

Народное творчество

Кыргызский народ с давних времен славился своей музыкальностью. Наиболее популярным музыкальным инструментом является трехструнный щипковый **комуз**. Популярны двухструнный смычковый **кыяк** и язычковый **темир ооз комуз**. Популярно поочередное, в форме состязания, выступление музыкантов и певцов.

Исполнители перенимали музыку друг у друга на слух. Народные песни составляют значительную часть музыкального творчества кыргызов.

Особой разновидностью кыргызского песенного народного творчества является акынское песнетворчество. **Акын** - это талантливый народный певец, который владеет поэтическим, композиторским и певческим даром, способностью к импровизации и игрой на струнном музыкальном инструменте — комузе или кыл-кыяке. Песни кыргызов приятны и мелодичны. Послушайте кыргызские мелодии и песни, они принесут радость и умиротворенность вашим сердцам. Акын — Они обладают превосходной памятью, глубокими познаниями,

артистичным дарованием. Акыны ясно видят и чувствуют, что происходит вокруг них и воплощают это в своих песнях. Самыми известными акынами XIX—XX вв. являются: Токтогул Сатылганов, Тоголок Молдо, Ашираалы Айталиев, Арстанбек Буйлаш уулу, Женижок, Барпы Алыкулов, Осмонкул Болобалаев, Калык Акиев.

Задание: Расскажите об акынах. Нарисуйте комуз.

Карточка № 7.

Национальные игры

Увлекательное и захватывающее зрелище представляют собой национальные игры и спортивные состязания кыргызов. Как и многие века назад, любимым развлечением кыргызов является охота с ловчими птицами и состязания на конях: скачки, поединок двух всадников на пиках, конская борьба, азартная игра, в которой соревновались юноши и девушка, "борьба" за тушу козлёнка. Силы, смелости, ловкости и сноровки настойчивости требуют состязания джигитов **"атчабыш"** - скачки на 20-30 км и **"джорго-салыш"** - скачки иноходцев на 2-10 км, захватывающая борьба на конях **"Оодарыш"**. Но самым ярким зрелищем является борьба всадников за тушу **"Улак тартыш"** или **"Кок бору"**, выявляющие силу, отвагу, удачу и ловкость состязающихся. Интереснейшая конная игра **"кыз куумай"** (догони девушку), издавна распространенная среди кыргызской молодежи. Только самым ловким и отважным по плечу наиболее сложные из состязаний на конях: **"джамбы атмай"** - стрельба на скаку по мишени и **"тыйин энмей"** - доставание на скаку с земли монеты, которая лежит в яме на глубине 1,5-2 см.

Ни один национальный праздник или торжество не обходятся без силовых состязаний мужчин, из которых особой популярностью пользуются перетягивание каната **"аркан тартмай"** и поясная борьба **"куреш"**.

Задание: Расскажите о национальных играх кочевников и покажите одну игру.